

Сияев Т.М., Чолпонов И.

ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРЫНДА ДАЯРДОО КУРСТАРЫНЫН РОЛУ

Сияев Т.М., Чолпонов И.

РОЛЬ ПОДГОТОВИТЕЛЬНЫХ КУРСОВ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Акыркы 10-15 жылдын ичинде республикабызда билим берүү коомдук жана турмуштук талаптарга жооп бере албагандыктан элдин ишеними акталбай калып, адамдардын нааразычылыктарын күчөтүүгө себеп болууда. Мындай ачуу чындык тууралуу сын пикирлерди калкыбыз угуп да, окуп да, көрүп да жатышат. Мындай кырдаалдын болушунун негизги себеби бүтүрүүчүлөрдүн билим сапатынын төмөнкү деңгээлде болушу жана жогорку окуу жайларына эч кандай даярдыксыз келиши. Ошондуктан мен «Жогорку окуу жайларына даярдоо курстарынын ролу» деген теманы тандап алдым.

Кыргыз Республикасындагы жогорку окуу жайларына кирүү үчүн бүтүрүүчүлөр тест тапшырат.

Тесттин негизги максаты – ЖОЖдо окуусун улантыш үчүн абитуриенттердин ичинен эң жөндөмдүүлөрүн аныктоо. Жөндөмдүү абитуриент болуш үчүн окуучулар ага чейин атайын даярдоо курстарынан өтүшү керек. Бирок, тилекке каршы биздин окуучулар эч кандай даярдыксыз, тест деген эмне экендигин билбестен келип жатышат.

Биз биринчи кезекте окуучуларды жогорку окуу жайына даярдоо үчүн тестке көңүл бөлүшүбүз керек.

Тест – кеңири алкакты камтыган түшүнүк. Анын колдонуу чөйрөсү бир канчалаган илимдердин айкалышкан жеринде деп эсептелет. Инсандын ички татаал өзгөчөлүктөрүн изилдөөчү каражат катары ал дифференциалдык психология, психотерапия, психодиагностика, психометрия ж.б. сыяктуу психологиянын тармактарында колдонулат. Тест билим берүү системасында окуучулардын билим деңгээлин текшерүү, окуу жайларынын абалын иликтөө, окутуу методдорунун эффективдүүлүгүн баалоо максатында пайдаланылат.

Билим берүү системасында уюштуруучу тесттин дидактикалык жана методикалык маселелерин изилдөө айрыкча актуалдуу жана проблемалуу болуп эсептелет. Республикабызда 1993-жылдан бери тест жүргүзүү боюнча Улуттук борбор массалык сыноолорду уюштуруп келүүдө. 2002-жылдан тартып жалпы Республикалык тестирлөө жолго коюла баштады. Ал жалпы математикалык, сөздүк-логикалык жөндөмдөрдү, ошондой эле же тилдин грамматикасы боюнча билгичтерди жана көндүмдөрдү баалайт. Демек, биз математика, кыргыз тили, орус тили, тарых ж.б. боюнча даярдоо курстарын уюштуруубуз керек.

Мисалы:

1) Бишкектеги Секом тарабынан Ош, Кызыл-Кыя, Жалал-Абад ЖОЖго даярдоо борбордук курсу ачылып, 1-жылдан бери иш алып барууда. Орто эсеп менен 150 окуучу даярданууда.

2) Нарындагы Агахан Университетинин ЖОЖго даярдоо курстары.

3) Нарын лицейинин ЖОЖго даярдоо курстары
а) Математика, кыргыз тили, орус тили крустары ишемби күндөрү

б) YÖS, TCS, SAT, GDS

в) Графиктер

3) Турциядагы билим берүү системасында ЖОЖго даярдоонун өзгөчөлүктөрү.

Турцияда даярдоо курстарын баалашат. Себеби, окуучу ЖОЖдо билим алууга даяр болот. «Тестти» ÖSYM тарабынан жүргүзүлөт. Ал 1974-жылы түзүлгөн. Турцияда өткөн жылы университетке кирүү экзамендерине 170000 окуучу кирген. Бул окуучулардын 3,1 бөлүгү университетке өтүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болот.

* Турцияда 4000ден ашык университетке даярдоо курс борборлору бар.

* 1 жылдык курстун баасы 3000 долл. 10000 долл. чейин.

* Бул курстарда окуунун негизги себептери:

- жетишпеген сабактарын толуктоо, билим алуусун жогорулатуу, кайталоо

- билим деңгээлин аныктоо,

- өзүнө ылайыктуу кесибин тандай билүүсү,

- жакшы балл алуу, университетте бюджетте окуу, стипендия, жатакана менен камсыз болуу,

- тапшыра албай калам деген сезимдерден алыстоо.

Ушул сыяктуу даярдоо курстары бир гана Турцияда эмес, Россияда, Казакстанда, Америкада жана башка көптөгөн өнүккөн өлкөлөрдө кеңири жайылууда.

Биздин республикабызда да «Секом», «Ыйык Ата Журт» фонду жогорку окуу жайларына даярдоо курстарын ачууга аракеттенүүдө. Алардын аракеттери ишке ашса, андан башка да ар бир районго даярдоо курстары ачылса, ата-энелерге жана окуучуларга ал курстардын максат, милдеттерин тура түшүндүрүү иштери жүргүзүлсө, биздин алдыга койгон максат ишке ашып, аз да болсо мамлекетибиздеги билимдин сапаты жакшырат деген ойдобуз.

Адабияттар:

1. С.Калдыбаев тестти окуу процессинде колдонуунун теориялык жана практикалык маселелери. Бишкек-2003, 6-бет.
2. Бекбоев И. Педагогикалык процесс: Эски көнүмүштөр жана жаңычыл көз караштар. Бишкек-2005.
3. Калдыбаев С. Тестти окуу процессинде колдонуунун теориялык жана практикалык маселелери. Бишкек-2003
4. Калдыбаев С. Тесттик формадагы тапшырмаларды кантип түзүү керек? Бишкек-2009.
5. 5.Н.Я.Яркова, К.В.Титов, И.П.Валькова, Н.И.Наумова. «Что знают и умеют учащиеся» PISA-2009, Изд. «Аль Салам» Бишкек-2011.
6. www.osym.gov.tr
7. www.collegeboard.org